

Ավետիք Իսահակյան

Նուկիմ քաղաքի խելոքները

Ժամանակին մի քաղաք է եղել Նուկիմ անունով: Անունը կա , բայց տեղը մինչև հիմա հայտնի չէ:

Այդ քաղաքը շատ ցուրտ է եղել՝ երկու ձմեռ, մի ամառ:

Մի օր ժողովուրդը հարա - հրոցով հավաքվում, ափ է առնում քաղաքի առաջավոր մարդկանց դռները.

- Էս քաղաքում էլ ապրել չի լինի, սառնամանիք, ախպեր, սառա՛նք: Ելեք պատգամ գնացեք թագավորի մոտ. գնացեք, թագավորին ասեք, թե որ երկու ամառ, մեկ ձմեռ չանի՝ մենք էս քաղաքում մնացողը չենք:

- Ժողովրդի կամքը սուրբ է, - ասում են առաջնորդները, որ քաղաքի խելոքներն են լինում, խորհրդի են նստում և որոշում են թագավորի մոտ գնալ խնդրելու և, թագավորի սիրտը շահելու համար էլ մի քսակ ոսկի նվեր են տանում ժողովրդի կողմից: Շինում են մի երկար նիզակ, նիզակի ծայրից կախում են քսակը և՝ «թագավոր, որտեղ ես, գալիս ենք քեզ մոտ», ասում են քաղաքի առաջավորներն ու ճամփա ընկնում:

Մի ավանի միջով անցնելիս տեսնում են խանութպանի մեկը կարմիր բոցի պես մի բան է ծախում: Դրա տեսքը շատ է հրապուրում Նուկիմ քաղաքի պատգամավորներին:

- Էդ ի՞նչ ես ծախում, ախպեր, - հարցնում են նրանք:

- Տարդեղ, - պատասխանում է խանութպանը:

Առաջին անգամ են տեսնում տաքդեղը, առաջին անգամ են լսում տաքդեղ անունը:

- Ուտելու բա՞ն է, - է հրցնում են նրան:

- Ուտելու բան է, բա ո՞նց, - պատասխանում է խանութպանը:

- Որ էդպես է, մի կշեռք էդ ասածիցդ տուր:

Ավագ պատգամավորը տարդեղից մի հատ կծում է, բերանը մոմոում է, աչքերը արցունքոտվում են , նետում է մյուսին, սա էլ մի կտոր կծում է, նետում է մյուսին:

Էդպես մինչև վերջին պատգամավորը: Բերանները մոմոալով, աչքերը արցունքոտելով, խանութպանին հայեղելով շարունակում են ճանապարհը:

Մի ուրիշ ավանով անցնելիս, տեսնում են խանութպանի առաջ սալաների վրա դարաված... չեն իմանում ինչ:

- Էդ ի՞նչ ես ծախում, ախպեր:

- Խաղող:

Առաջին անգամ են տեսնում խաղողը, առաջին անգամ են լսում խաղողի անունը:

- Ուտելու բա՞ն է, - հարցնում են նրան:

- Էն էլ ո՞նց, - պատասխանում է խանութպանը:

- Դե մի կշեռք տուր:

Վճարում են, առնում ուտում, համը բերաններն է մնում: Շրթները լիզելով, խանութպանին օրհնելով, շարունակում են ճանապարհը:

Մի ուրիշ ավանով անցնելիս տեսնում են խանութպանի մոտ կտոր - կտոր ճերմակ բաներ:

- Էդ ինչ ես ծախում:

- Շաքար:

Շաքար... Ո՛չ տեսլ էին, ո՛չ լսել:

- Ուտելու բա՞ն է, - հարցնում են նրանք:

- Էն էլ ո՞նց:

- Դե մի կշեռք տուր:

Վճարում են, առնում, կոթ - կոթ ուտում, համը բերաններն է մնում:

Գնում են, գնում, գիշերը վրա է հասնում, նիզակը տնկում են գետնի մեջ, իրենք էլ պատկում են նրա շուրջը, միամիտ քնում: Գողը ինչպե՞ս կարող է բարձրանալ վերև, նիզակի ծայրից կախված քսակը առնել, իսկի խելքի մոտ բա՞ն է:

Հակառակի պես, գիշերը մի ճամփորդ է անցնում էդ տեղերով, տեսնում է մի տնկած ձողի շուրջը մարդիկ անուշ քնել են: Վեր է նայում՝ ձողի ծայրից բան է կախած: Վար է բերում ձողը, բաց անում քսակը՝ մեջը դեղին ոսկի: Ոսկին լցնում է իր խորջինի մեջ, փոխարենը քսակի մեջ լցնում է խիճ ու ավագ, ձողը նորից կանգնեցնում:

Առավոտը Նուկին քաղաքի խելոքները շարունակում են իրենց ուղին: Հարցնելով,

հարցնելով հասնում են թագավորանիստ քաղաքը: Մայրաքաղաքի դռան մոտ նստում են, ծախսերի հաշիվ են տեսնում, որ գումարը իրար մեծ արդար բաժանեն:

- Ավագ պատգամավորն ասում է.

- Էն կարմիր բանը, որ ես կերա, քեզ գցեցի, դու էլ կերար, մեկելին գցեցիր - մեկ արծաթ. Էն բանը, որ աստված շինել էր, մենք քանդեցինք՝ մեկ արծաթ. Էն բանը, որ քանց ձյուն ճերմակ էր, քանց մոր կաթ անուշ՝ երկու արծաթ:

Հաշիվը տեսնելուց հետո գնում են թագավոր պալատի դռանը կանգնում:

Դռնապանը իմաց է տալիս պալատականներին, պալատականներն էլ իմաց են տալիս թագավորին, թե Նուկին քաղաքից պատգամավոր են եկել: Թագավորը հրամայում է ներս կանչել նրանց:

Պատգամավորները գլուխ են տալիս թագավորին և բարև բռնած կանգնում են առաջը:

Ավագ պատգամավորը քսակը մոտեցնում է թագավորին և ասում է.

- Թագավորն ապրած կենա, մենք Նուկին քաղաքի ժողովրդի կողմից ենք եկել խնդրանքով, Էդ մեկ քսակ ոսկին էլ քեզ նվեր ենք բերել ժողովրդի կողմից: Մեր քաղաքը շատ ցուրտ քաղաք է, երկու ձմեռ մեկ ամառ: Թե որ երկու ամառ, մեկ ձմեռ չանես, էլ մեր քաղաքում մենք մնացողը չենք, լավ իմացած լինես:

Մյուս պատգամավորները գլխով հաստատում են նրա ասածը:

Թագավորի գանձապահը, որ վերցրել էր քսակը, թագավորի ականջին փսփսում է, թե ոսկու տեղ խիճ է ու ավագ է:

Թագավորը մտածում է՝ սրանք նպատակո՞վ են ոսկու տեղ խիճ ու ավագ բերել, թե՞ միամիտ սրտով: Փորձելու համար հրամայում է նրանց առաջ մի սինի սև սալոր դնեն, խառը սև բոլոճների հետ:

Պատգամավորները վրա են պրծնում. ավագ պատգամավորը ասում է.

- Տղե՛րք, առաջ ոտավորը ուտեք՝ չփախչեն, անոտը մեր ծառան է:

Թագավորը տեսնում է նրանց խելքի չափը և, դառնալով նրանց, ասում է.

- Գնացեք ձեր տները, մինչև տեղ հասնեք՝ մեկ էլ ամառը եկած կլինի:

- Թախտիդ հաստատ մնաս, - ասում են պատգամավորները և ուրախ - գվարթ դառնում են իրենց քաղաքը: